

Koninklijk Nederlands
Instituut voor
Onderzoek der Zee

Position paper NIOZ - Visserij in windmolenparken

Texel, mei 2025

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Ter voorbereiding op het rondetafelgesprek op 28 mei 2025 van uw Commissie delen wij als Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) in deze position paper graag belangrijke informatie en inzichten uit de wetenschap die betrekking hebben op de kansen, kaders en bedenkingen met betrekking tot visserij in windmolenparken.

Hoofdvraag: wat zijn kansen voor ondernemerschap binnen windmolenparken op de Noordzee?

Met Deelvragen:

- **Wat zijn de wettelijke kaders?**

De EU Biodiversiteitsstrategie luidt: "in 2030 wettelijke bescherming van minimaal 30% van EU zee-oppervlak; strenge bescherming van minimaal 10 % van EU zee-oppervlak. "

Op dit moment is minder dan 1% van de zee streng beschermd.

- **Wat zijn de kansen en mogelijkheden op economisch en ecologisch vlak, zowel landelijk als Europees?**

In de context van de energie-transitie is er een groeiend oppervlak van windmolenparken in de Noordzee. Hiermee wordt het gebruik van de Noordzee veranderd, omdat er geen (gesleepte) visserij in deze windparken kan plaatsvinden. Het plaatsen van windparken heeft een onmiddellijke impact op de ecologie, door verstoring van de bodem en impact door geluid. Wanneer windparken eenmaal geïnstalleerd zijn, kunnen deze gebieden refugia vormen voor vissoorten.

Voorbeelden van soorten die hiervan gebruik zouden kunnen maken, zijn grote haaien- en roggensoorten (levend op de zeebodem) en ook de commercieel interessante kabeljauw. De kabeljauwpopulatie staat in de Noordzee onder druk door zowel opwarming van het zeewater, als door hoge visserijdruk in voorgaande decennia en momenteel worden visquota vaak niet gehaald. Dit betekent dat er weinig kabeljauw aanwezig is. In de huidige lengte-verdeling van de vispopulatie ontbreken grote dieren (historisch was de maximale lichaamsgrootte ~200 cm, huidige maximale grootte ~60 cm). Oftewel, kabeljauw heeft op dit moment in de Noordzee niet de kans om oud en echt groot te worden. Tegelijkertijd dragen grote vissen (disproportioneel) bij aan de reproductie in de populatie en houden zij de populatie in stand. Door hoge

bevissingsdruk krijgt de kabeljauw op dit moment niet de kans om tot grote maten uit te groeien, terwijl dat gunstig zou zijn voor zowel de populatie-stand als de visvangsten.

Het blijven uitsluiten van visserij in windparken biedt kansen: Alhoewel een windpark geen natuurlijke habitat is, kan door het vermijden van exploitatie wel een refugium gecreëerd worden. Van kabeljauw is bekend is dat het harde substraat bij windmolens een aantrekkingskracht op de vis uitoefent. Daarom zouden deze gebieden kunnen fungeren als een schuilplaats voor kabeljauw waar de vis wel oud en groot kan worden, doordat zij hier niet bevestigd worden. Op die manier zou daarom juist het gesloten houden van het windmolenpark voor visserij bij kunnen dragen aan de visvangst Noordzee-breed.

In de afgelopen decennia is er breed geïnvesteerd in het beschermen van de kleine mantelmeeuw, inclusief in bescherming tegen sterfte door aanraking met rotorbladen in windparken. Toestaan van visserij binnen windparken zou nu een (substantiële) bron van sterfte voor deze beschermde soort introduceren, doordat de vogels visserijgebieden gebruiken als voedselgebied. Het lijkt zeer tegenstrijdig om na jaren van studie en investeringen in de bescherming van de kleine mantelmeeuw nu activiteiten toe te staan die juist zwermen vogels tot gevaarlijke gebieden zouden aantrekken.

- **Wat is er nodig voor de toekomst?**

De oppervlakte van het Nederlandse deel van de Noordzee is groter dan het landoppervlak dat ons land beslaat. De Noordzee in haar geheel vormt het grootste natuurpark in Europa. Tegelijkertijd is dit een gebied waarin allerlei exploitatie en gebruik plaatsvindt. Volgens de Europese kaders moet in het jaar 2030 30% van EU zee-oppervlak worden beschermd, waarvan 10% streng (zonder elke vorm van exploitatie). De ontwikkelingen van Noordzee visbestanden is naast exploitatie ook onderhevig aan veranderingen door opwarming van het zeewater. Alhoewel het moeilijk is om te voorspellen wat de exacte impact hiervan is voor de visstand, is het raadzaam om behoedzaam om te gaan met deze natuurlijke voedselbron en het ecosysteem in haar geheel.

We willen benadrukken dat, gebaseerd op ecologisch en biologische wetenschappelijke inzichten, een beslissing over het al dan niet overgaan tot visserij binnen de grenzen van windmolenparken, niet lichtvaardig genomen moet worden. Wij zien eerder gunstige effecten voor zowel natuur als de visserij elders op de Noordzee van de huidige situatie waarin er niet gevestigd wordt binnen windmolenparken. We geven u bovenstaande graag mee in uw voorbereiding op het rondetafelgesprek.

Hoogachtend,

Kees Camphuysen
Anieke van Leeuwen